

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. IV. Sententia Puteani refellitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

modificans cognitionem divinam, est intelligibilis in vi essentia divina: Ergo pro omni priori, quo intelligitur Dei cognitio fecunda, paternitas in divina essentia intelligibilis est; & consequenter, non cognita paternitas, non poterit pro illo priori Dei essentia comprehendi.

§. III.

Præcipua Objectiones solvuntur.

9. **O**bjiciunt in primis Scotistæ: Cognitio non pendet per se ab objecto secundario, sed tantum à primario & specificativo: Atqui sola divina essentia est objectum primarium & specificativum divinæ intelligentiæ, ex qua Verbum procedit; relationes verò & personæ, ad objectum tantum secundarium pertinent, ut in Tractatu de Attributis docuimus: Ergo Verbum per se non procedit ex cognitione paternitatis & aliarum relationum, sed solum ex cognitione essentia.
10. **C**onfirmatur & magis illustratur hæc ratio. Objectum primarium prius cognoscitur quam secundarium; unde divina cognitio prius terminatur ad essentiam, quam ad paternitatem: Sed in illo priori sufficiens est ad producendum Verbum: Ergo ex illa, prout præcisè ad essentiam terminata, Verbum procedit.
11. **R**espondeo primò, retorquendo argumentum in Adversarios: nam plures ex Scoti Discipulis docent Verbum per se procedere, non solum ex cognitione essentia, verum etiam attributorum: Sed attributa, sicut & relationes, pertinent ad objectum tantum secundarium divinæ intelligentiæ: Ergo ex eo quòd relationes ad objectum tantum secundarium divinæ intelligentiæ pertineant, non rectè infertur Verbum divinum ex cognitione paternitatis & aliarum relationum non procedere.
12. **R**espondeo secundò distinguendo Majorem: Cognitio non pendet per se ab objecto secundario: quando sine illo objectum primarium potest intuitivè & comprehensivè cognosci, concedo Majorem: si sine illo non possit haberi cognitio intuitiva & comprehensiva objecti primarii: nego Majorem; & sub eadem distinctione Minoris, nego consequentiam. Nam licet paternitas & alia relationes ad objectum tantum secundarium divinæ intelligentiæ pertineant: quia tamen cognitio essentia, quæ est primarium ejus objectum, non potest esse intuitiva; nec comprehensiva, nisi ad relationes terminetur, ut ostendimus §. sequenti, Verbum divinum non solum ex essentia attributorum, sed etiam paternitatis & aliarum relationum cognitione procedit.
13. **A**d confirmationem distinguo etiam Majorem: Objectum primarium prius cognoscitur quam secundarium, prioritate à quo, concedo Majorem: prioritate in quo, subdistinguo Majorem: si secundarium in primario includatur essentialiter, nego Majorem. Si non includatur, concedo Majorem. Unde quavis relationes ad objectum secundarium divinæ intelligentiæ pertineant: quia tamen essentialiter includuntur in essentia, ut ostendimus disp. 3. vel saltè, ut omnes fatentur, cum illa essentialiter connectuntur, essentia non cognoscitur prius quam relationes, prioritate in quo, sed solum à quo, quia est ratio sub qua relationes terminant cognitionem divinam.
14. **A**rguunt secundò Scoti Discipuli: Verbum solum per se procedit ex cognitione illius quod per se representat: Sed representat tantum es-

sentiam & non paternitatem: Ergo ex cognitione solius essentia per se procedit. Major est ratio Patrem, ut imago illius: Sed non est imago Patris ratione paternitatis, sed ratione essentia, cum solum assimilatur Patri in essentia, non verò in paternitate: Ergo per se representat tantum Patris essentiam, non autem paternitatem.

Respondeo concessâ Majori, negando Minorem. Ad cujus probationem, concedo etiam Majorem, & distinguo Minorem: Verbum est imago Patris ratione essentia, inadæquate, concedo: adæquate, nego. Ut enim docet D. Thomas *quest. sequenti art. 1.* duo sunt derivatione imaginis, similitudo scilicet, & origo seu expressio: unde imago non solum representat debet id in quo est similitudo, sed etiam id à quo tanquam à principio procedit; & consequenter Verbum, prout imago, non solum representat per se Patris naturam, sed etiam adæquate principium à quo procedit; ac proinde ipsam relationem paternitatis, quæ per se requiritur in principio quo, per modum concepti (ut disp. 2. docuimus) & in recto principio quod, Nec ex eo quòd solum in natura Verbum sit similitudo, rectè colligitur esse imaginem Patris solum ratione naturæ, quia ad rationem imaginis non solum exigitur similitudo, sed etiam distinctio.

Neque etiam obstat, si dicas, solam similitudinem esse rationem, quare imago representat exemplar: unde cum verbum solum in natura Patri assimilatur, solum representabit per se Patris naturam.

Respondetur enim, negando Antecedentem etiam deductio seu processio imaginis ab exemplari, est ratio cur imago illud representat: principium enim in eo cuius est principium cognoscitur, & Pater se in Filio ut principium Filii cognoscit, ut docet D. Tho. in 1. disp. 27. q. 2. a. 2. ad 4.

§. IV.

Sententia Puteani refellitur.

Dico secundò: Verbum per se in quarto modo ex cognitione sui procedere.

Probatur primò: Verbum per se procedit ex cognitione Paternitatis, ut §. præcedenti ostendimus: Sed paternitas non potest cognosci, nisi etiam cognoscatur filiatio, eò quòd relativa sint simul natura & cognitio: Ergo Verbum non solum ex cognitione paternitatis, sed etiam ex notitia sui procedit.

Dices, Verbum procedere ex cognitione paternitatis, ut est forma hypostatica, non autem ut exercet munus relationis, sub quo solum est simul natura & cognitio cum filiatione.

Sed contra primò: Ex hac responsione sequitur Verbum non procedere ex cognitione Patris, ut Pater est; cuius oppositum docet Puteanus loco citato. Sequitur probatur: Pater per paternitatem, sub expresso conceptu relationis, in ratione Patris constituitur: Ergo non cognoscitur paternitate, sub conceptu relationis, non cognoscitur Pater formaliter in quantum Pater, & consequenter Filius ex cognitione Patris, ut Pater est, non procedit.

Præterea, cum paternitas, ut forma hypostatica & ut relatio, sit vel unus & idem conceptus virtualiter multiplex, vel duo inadæquate inter se connexi, ut constabit ex dicendis infra, quando agemus de constitutivo divinarum personarum

nam, repugnat comprehendi paternitatem A suo conceptu hypostasis, illa non cognita sub conceptu referentis.

Probatur secundò conclusio. Verbum procedit ex cognitione comprehensiva essentiae: Sed hanc nequit comprehendi, nisi in illa cognoscatur filiatione: cum ex vi illius sit cognoscibilis non solum paternitas, sed etiam filiatio: Ergo Verbum non solum ex cognitione paternitatis, sed etiam filiationis per se procedit.

Respondetis: Pro priori originis ad Verbum, essentiam divinam ut cognitam esse quidem medium sufficiens cognoscendi paternitatem, non tamen filiationem: quia cum filiatio pro illo priori non sit, cognoscibilis non est: unde pro illo priori non potest comprehendi essentia, non cognita paternitate, bene tamen non cognita filiatione.

Sed contra primò: Pro illo priori est cognoscibilis essentia ut radix filiationis; cum hoc prædicatum ab solutum & essentiale sit: Sed non potest essentia ut radix filiationis cognosci, non cognoscibilis: quia (ut supra dicebamus) radix ut talis comprehendi nequit, nisi cognoscatur id cuius est radix: Ergo pro illo priori potest in essentia & ex illa, cognosci filiatio & consequenter filiatione non cognita, essentia comprehendi non potest.

Secundò, Prioritas illa non est durationis, imò nec naturæ, sed tantum originis: Ergo cum illa sit simultanea filiationis & paternitatis duratione, & consequenter simultanea utriusque cognitione. Consequentia patebit ex dicendis infra, impugnando sententiam Vazquii.

§. V.

Præcipua Puteani fundamenta convelluntur.

Obijcies primò cum Puteano: Sola intellectio essentia, prout in Patre, est fecunda ad Verbi productionem: Ergo Verbum ex solius essentia & paternitatis cognitione procedit. Consequentia videtur bona: Antecedens autem probatur ex communi doctrina, asserente intellectioem ad generandum fecundam, non esse communem, sed notionalem, & Patri propriam: Ergo sola intellectio essentia, prout in Patre, est fecunda ad generandum.

Hoc est præcipuum ræferè unicum hujus Authoris fundamentum. Sed in hoc hallucinatus est, quod inter subjectum & terminum cognitionis, ut qua Verbum procedit, nescivit distinguere. Unde facile reponitur, distinguendo Antecedens sola intellectio essentia prout in Patre est fecunda, & prout denotante subjectum seu principium generans, concedo Antecedens: denotante objectum seu terminum cognitionis qua est generandi principium, nego Antecedens, & Consequentiam. Itaque libenter concedimus, quod essentia & trium personarum cognitio est fecunda solum prout est in Patre, non verò prout in Filio & Spiritu Sancto: negamus tamen, quod solius essentia & paternitatis cognitio fecunda sit, & quod illa tantum per se concurrat ad Verbi productionem: etiam cognitio Filii & Spiritus Sancti, prout est in Patre, & prout paternitate affecta & modificata, est fecunda ut quo, & per se concurrat ad Verbi generationem.

Obijcies secundò: Filiatio in eo primo signo, in quo divina intellectio terminatur ad essentiam, non est cognoscibilis: Ergo Verbum ex cognitione illius non potest procedere. Consequentia patet, Antecedens probatur, Notitia intuitiva

supponit suum objectum existens: Sed Filius in illo signo, in quo divina intellectio terminatur ad essentiam, non supponitur existens, cum in tali signo non supponatur productus: Ergo in illo priori notitiam intuitivam terminare non potest; cumque abstractivè cognosci nequeat, in tali signo cognoscibilis non est.

Quidam hoc argumento convicti, docent Verbum non procedere ex cognitione sui intuitiva, sed abstractiva. Ita Raphael de Averla hic sect. 3. concl. 5. & quidam alii.

Hæc tamen doctrina aliis Theologis displicet, & communiter rejicitur. Primò, quia Verbum procedit ex cognitione beatifica Patris; sed beatitudo Patris in cognitione intuitiva Trinitatis consistit, ut de beatitudine nostra communiter docent Theologi; Ergo Verbum ex cognitione intuitiva Trinitatis, & per consequens sui ipsius, procedit.

Secundò, Verbum procedit ex cognitione intuitiva essentia; Sed essentia divina non potest in se videri, non visis personis, ut in Tractatu de Visione beatifica ostensum est; Ergo idem quod prius.

Tertiò, Verbum procedit ex illa cognitione sui, quam Pater illi generando ei communicat; At notitia sui quam Pater Verbo communicat, non est abstractiva, sed intuitiva; alias Verbum seipsum abstractivè tantum cognosceret; Ergo Verbum ex intuitiva sui cognitione procedit.

Quartò, Objectum abstractivè cognitum debet ab existentia præcindere: At Verbum ab existentia in Dei cognitione præcindere nequit, cum existentia sit illi essentialis: Ergo non potest abstractivè cognosci.

Denique, ad rationem notitia intuitiva (ut §. sequenti ostendemus) sufficit coexistentia cum suo objecto, in eadem durationis mensura: At notitia qua Verbum procedit, illi in eodem instanti coexistit: Ergo est intuitiva Verbi. Unde

Ad argumentum respondeo, negando Antecedens. Ad cuius probationem dicendum est, cognitionem intuitivam supponere suum objectum existens, quando est purè speculativa, & nullo modo practica, tunc verò quando est eminenti modo speculativa & practica. Patet hoc in scientia visionis Dei, quæ quia eminenti quodam modo est speculativa & practica, non supponit, sed facit rei sui existentiam & futuritatem; sive, ut loquitur D. Gregorius, non existentia videndo creat, & existentia videndo continet. Id etiam constat in intellectu creato, distinguendo sciendo entia rationis, illa efficit; & quæ eadem actione qua verbum producit, illud videt & contemplatur. Cum ergo cognitio, ex qua Verbum divinum procedit, sit veluti practica respectu illius, non debet supponere illud ut existens, sed potius debet illi tribuere existentiam, illudque videndo producere, ac producendo videre.

§. VI.

Sententia Vazquesii impugnatur.

Dico quartò, Verbum per se in quarto modo ex cognitione Spiritus Sancti procedere.

Probatur primò ex D. Thoma hic art. 1. ad 3. ubi ait: Sic ergo uni soli persone convenit dici, eo modo quo dicitur Verbum, eo verò modo quo dicitur res in Verbo intellecta, cuilibet persone convenit dici: Pater enim intelligendo se, & Filium, & Spiritum Sanctum, & omnia alia quæ ejus scientia continentur, concipit Verbum, ut sic tota Trinitas Verbo

26.

Disp. 5. Art. 2.

27.

Lib. 3. Moral. cap. 6.

28.